

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การจัดการสิ่งแวดล้อมของธุรกิจอุตสาหกรรมอาหาร ขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดลำปาง

ชื่อผู้เขียน นางอดิگانต์ สีลาภรณ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

|                              |          |               |
|------------------------------|----------|---------------|
| รองศาสตราจารย์ ประหยัด       | ปานดี    | ประธานกรรมการ |
| ศาสตราจารย์ ดร. มนัส         | สุวรรณ   | กรรมการ       |
| รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ | สีสุวรรณ | กรรมการ       |

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศึกษาประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปัจจัยที่ใช้ในกระบวนการผลิต และขั้นตอนการผลิตที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม (2) เพื่อศึกษาทัศนคติความคิดเห็น และความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของพนักงานในโรงงาน (3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมอาหารและ (4) เพื่อศึกษามาตรการและแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้ประกอบการ 2 คน ในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารทั้ง 2 โรงงาน พนักงานในโรงงาน 224 คน และตัวแทนครัวเรือน 68 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติอ้างอิง ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการศึกษาพบว่า โรงงานอุตสาหกรรมอาหารขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 2 แห่ง มีประเด็นที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปัจจัยที่ใช้ในกระบวนการผลิต และขั้นตอนการผลิต โดยทั้ง 2 โรงงานให้ความสำคัญในเรื่องน้ำเสียเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ปัญหาอากาศของเสีย (2) พนักงานในโรงงานทั้ง 2 แห่ง มีทัศนคติ ความคิดเห็นและความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

ลือมพอเพียงในการปฏิบัติงาน (3) ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของโรงงานทั้ง 2 ได้แก่ ปัญหา ด้านกลิ่นเหม็นรบกวน ปัญหาเสียงดังของเครื่องจักรในขณะทำงาน และพนักงานคิดว่าประเด็น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง ส่วนปัญหาอุปสรรคในการ จัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานทั้ง 2 แห่ง ได้แก่ มีค่าใช้จ่ายสูงในการจัดการสิ่งแวดล้อม และ พนักงานในโรงงานไม่ให้ความสนใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม (4) มาตรการและแนวทางในการ จัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่าผู้ประกอบการทั้ง 2 โรงงาน มีมาตรการและแนว ทางในด้านการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นรูปธรรม และมีการตรวจสอบเพื่อมิให้ค่าที่ได้เกินมาตรฐาน ตามที่กรมโรงงานกำหนด ส่วนกากของเสียพบว่ายังจัดการได้ไม่ดีพอ โดยเฉพาะโรงงานขนาด กลาง ซึ่งอาจเป็นวิธีการหนึ่ง แต่ไม่ใช่วิธีการที่ดีในการขุดหลุมกำจัดขยะโดยไม่ทำการฝังกลบ ส่วน โรงงานขนาดย่อมนั้น มีการจัดการค่อนข้างดี โดยมีการขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อจากโรงงานเพื่อ นำไปทำปุ๋ยชีวภาพ

นับได้ว่าอุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ดังนั้นจึง ควรมีการพัฒนาและจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงานให้ได้มาตรฐาน และที่สำคัญที่สุดผู้ประกอบการ ต้องเห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการให้ความรู้ และการอบรมพนักงานในทุกระดับ ของโรงงาน เพื่อให้ทราบและเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ งานที่มีส่วนทำลายสิ่งแวดล้อม และสุขภาพร่างกายของพนักงานในโรงงานเอง จึงควรให้พนักงาน ทุกคนมีบทบาทร่วมกันในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงาน และควรกำหนดมาตรการให้เข้มงวด ในการปฏิบัติงานในกรณีที่ต้องใช้อุปกรณ์ป้องกัน โดยออกกฎบังคับที่เข้มงวดเพื่อให้ปฏิบัติตาม อย่างถูกต้อง

|                                |   |          |
|--------------------------------|---|----------|
| <b>Independent Study Title</b> | Environmental Management of SMEs Food Processing Industry in Changwat Lampang |          |
| <b>Author</b>                  | Mrs. Atikan Leelaporn   |          |
| <b>M.A.</b>                    | Man and Environment Management  |          |
| <b>Examining Committee</b>     | Assoc.Prof. Prayad Pandee   | Chairman |
|                                | Prof.Dr.Manat Suwan   | Member   |
|                                | Assoc.Prof.Dr.Chukiat Leesuwana   | Member   |

### Abstract

The purpose of this research was to (1) study the environmental problem caused by some factors used in the production process and production stage (2) to study the attitude, opinion and awareness towards the environmental problems (3) to study the problems and obstacles of food industry in environmental management and (4) to study the measures and means of the medium and small scale industry in environmental management.

The samples in the study consisted of 2 food factory manufacturers, 224 food industries' employers and 68 household representatives. The research was conducted by collecting data from sending questionnaires to these samples and the data analysis was conducted by using descriptive and inferential statistics from computer program.

The result of the study has shown that (1) 2 medium and small scale food factories has caused some problems to the environment from their factors which have been used in the production procedure and production stage. Both food factories gave the most attention to waste

water and residues problems. (2) the employers of both factories sufficiently had their attitude, opinion and awareness towards the environmental problems, (3) the problems and obstacles in the implementation of both factories were bad-smell and noise pollution from machines in the factories. Additionally, the employers thought that these problems might cause some effect to their health. Moreover, the cost of environmental management were too high and the employers didn't pay much attention to the environmental management. (4) As for the measures and means in environmental management, it was found that the manufacturers of both food factories had a concrete measure and means of waste water treatment, they also had the investigation so that the value received didn't exceed the limit of the Department of Industrial Factories. However, the residue problems was not well managed especially in the medium scale factories, because the dug the hole to dispose garbages without coveright, It might be one method for garbage disposal, but It wasn't effective. Anyway, the small scale factories had a well managed method in waste treatment : they sold the waste to the merchant to make the bio-fertilizer.

It had been known that food industry can create much income to the country. Therefore, the environment of the factory should be developed, well managed and standardized. The most important thing is that the manufacturers must give most of their attention to the environmental problems by giving knowledge and train all employers so that they could be informed and understood about the environment, as well as the effects and health problems caused by their implementation which could be harmful to the environment. Finally, all employers should participate in the environmental management of the factory and a strict measure about the use of preventive equipment during working hours should be set so that all employers could correctly follow them.